

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Õppekava: Koolieelse lasteasutuse õpetaja

Eve-Liis Oja
3-7-AASTASTE LASTE VANEMATE SUHTUMINE EKRAANIMEEDIA VAHENDITE
KASUTAMISSE KOOLIEELSE LASTEASUTUSE ÕPPETÖÖS PÕLVAMAAL
Bakalaureusetöö

Juhendaja: Informaatika didaktika dotsent Piret Luik

Tartu 2018

Resüme

3-7-aastaste laste vanemate suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös Põlvamaal

Uurimuse eesmärgiks oli välja selgitada, kuidas suhtuvad 3-5-aastaste ja 6-7-aastaste laste vanemad ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös ning kuidas see seostub lastevanemate üldise suhtumisega ekraanimeedia vahendite kasutamisse. Uurimus viidi läbi Põlvamaal ja selles osales 155 lapsevanemat. Tegemist oli kvantitatiivse uurimisega, mille läbiviimiseks kasutati paber kandjal ankeeti, mis viidi lasteaedesse. Uurimusest selgus, et lapsevanemad on pigem positiivselt meelestatud ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelses lasteasutuses. Samuti selgus, et 6-7-aastaste lastevanemate suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse on positiivsem, kui 3-5-aastaste laste vanematel. Selgus ka, et lapsevanemate suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös on soetud lapsevanemate üldise suhtumisega ekraanimeedia kasutamisse.

Märksõnad: ekraanimeedia vahendid, lapsevanemate suhtumine, eelkooliealised lapsed

Abstract

3-7 years old children's parents views on using screen media in learning activities in pre-school in Põlvamaa

The aim of the study was to find out how does 3-5 and 6-7 years old children's parents feel about using screen media in learning activities in pre-school and how does it relate with parents general views on using screen media. Research was carried out in Põlvamaa and 155 parents participated in it. It was quantitative research, questionnaires were taken to pre-schools by the author. Results indicated, that parents were rather positive about screen media being used in pre-schools. Also, it was found out, that 6-7 years old children's parents were more positive about screen media than 3-5 years old children's parents. Turned out that parents views on using screen media in learning activities in pre-school was related to their general views on children using screen media.

Keywords: screen media, parents views, pre-school children

Sisukord

Sissejuhatus	4
Teoreetiline ülevaade	5
<i>Varasemad uurimused lastevanemate suhtumise kohta ekraanimeedia vahendite kasutamisse</i>	6
<i>Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused</i>	8
Metoodika.....	8
<i>Valim.....</i>	9
<i>Mõõtevahend</i>	9
<i>Protseduur</i>	10
Tulemused	11
<i>Kuidas lapsevanemad suhtuvad ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös?</i>	12
<i>Kuivõrd erineb 3-5-aastaste laste vanemate suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös 6-7-aastaste laste vanemate suhtumisest?... </i>	13
<i>Kuidas on seotud lapsevanemate üldine suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse suhtumisega ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös?</i>	14
Arutelu.....	15
<i>Töö piirangud</i>	17
<i>Rakendatavus</i>	17
Tänu sõnad	18
Autorsuse kinnitus.....	18
Kasutatud kirjandus.....	19
Lisa 1. Ankeet	22

Sissejuhatus

Lapsi, kes on sündinud 21. sajandi alguses, on hakatud kutsuma „*DigiKids*“ või „*touch-screen*“ põlvkonnaks (Purdy, 2017), sest terve nende eluaeg on olnud olemas arvutid ja muu digitaalne tehnoloogia (Keefe-Cooperman, 2016; Purdy, 2017). Lapsed kasvavad üles kodudes, mis on täis erinevaid ekraane ja meedia vahendeid ning nad on nende sagedased kasutajad (Lauricella, Wartella, & Rideout, 2015; Prensky, 2001). Seega tänapäeva lapsed on igapäevased ekraanimeedia tarbijad. Ekraanimeedia vahenditeks peeti algselt televiisorit ja arvutit (Shane & Albert, 2008) ning hiljem on lisandunud ekraanimeedia vahendite alla ka nutitelefon ja tahvelarvuti (Lauricella et al., 2015), neid mõistetakse ka käesolevas töös ekraanimeedia vahendite all.

Türgis läbi viidud uuringus selgus, et 3-6-aastaste laste ekraanimeedia kasutamise aeg ulatus kolme tunnini päevas, mis sisaldas nii televiisori vaatamist, sülearvutis, tahvelarvutis kui ka nutitelefoni veedetud aega (Genc, 2014). Eestis läbi viidud uuringus selgus, et uuringus osalenud 5-7-aastaste laste seas oli ainult 2 last 61 hulgast, kes ei kasutanud kodus regulaarselt arvutit (Vinter, 2013). Horvaatias läbi viidud uuringust selgus aga, et kuigi 99% lastevanematest omavad arvutit, tahvelarvutit või mobiiltelefoni, siis vaid 46 % neist lubavad neid seadmeid oma 3-7-aastastel lastel ka kodus kasutada (Preradović, Lešin, & Šagud, 2016).

Eesti lasteaiaõpetajad kasutavad õppetegevuste rikastamiseks ja läbiviimiseks ekraanimeedia vahendeid. Võrumaal läbi viidud uuringus selgus, et õpetajad kasutavad enda hinnangul arvutit ja internetti õppetöö läbiviimiseks keskmiselt üks kord nädalas (Jurask, 2013). Harjumaal läbi viidud uuringust tuli välja, et rohkem kui 2/3 uuringus osalenud õpetajatest kasutavad arvuteid või tahvelarvuteid valdkond „Keel ja kõne“ õpetamiseks lasteaias. Lisaks toodi välja, et õpetajad kasutaksid rohkem erinevaid ekraanimeedia vahendeid, kui need oleks lasteaias olemas ja kättesaadavamad (Põrk, 2017). Raudsepa (2015) läbi viidud uuringus selgus, et Jõgeva- ja Tartumaa lasteaiaõpetajatest vaid 10% kasutab õppetöö läbiviimiseks arvuteid ning teisi vahendeid (nutitelefon, tahvelarvuti, televiisor, interaktiivne tahvel) veelgi vähem. Õpetajate arvates on erinevate meediavahendite kasutamine hea võimalus rikastada erinevate valdkondade (nt keel ja kõne, mina ja keskkond) õppetegevusi (Vinter, Siibak, & Kruuse, 2010) ning tõsta laste motivatsiooni õppimisel (Raudsepp, 2015). Ka paljude lasteaegade arengukavadesse on info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) vahendite aktiivsem kasutamine ja kaasajastamine sisse toodud (Vinter & Nevski, 2012).

Kuuskmanni (2011) läbi viidud uuringus selgus, et lapsevanemad ei hinda ekraanimeedia vahendeid kui uute teadmiste ammutamise allikaid vaid pigem kui meelelahutusallikaid ning tunnevad vajadust piirata laste ekraanimeedia kasutamise aega, sest nende arust peaksid lapsed pigem viibima õues värskes õhus, mängima, joonistama ja palju liikuma. Samas USAs läbi viidud uuringus selgus, et lapsevanemad suhtuvad väga positiivselt oma laste ekraanimeedia vahendite kasutamisse ning isegi julgustavad lapsi neid rohkem kasutama, sest usuvad, et ekraanimeedia vahendite käsitlemise oskus on oluline nii praegu kui ka tulevikus. 1/3 samas uuringus osalenud lapsevanematest arvas, et ekraanimeedia andmine lapsele vanuses 0-3 on oluline aju arenguks (Vittrup, Snider, Rose & Rippy, 2016).

Erinevad ekraanimeedia vahendid on tänapäeval hõlpsasti kättesaadavad ja kasutatavad. Eelkoolialiste laste puhul suunavad ja juhendavad ekraanimeedia vahendite kasutamist peamiselt lapsevanemad ja lasteaiaõpetajad. Eelpool viidatud uuringud on näidanud, et lapsed saavad kodus ekraanimeedia vahendeid kasutada üsna palju, samuti kasutatakse neid lasteaedades õppetöös. Kui õpetajad on ekraanimeedia vahendite suhtes pigem positiivse hoiakuga ja kasutavad neid õppetöös meeleldi, siis lapsevanemad näevad ekraanimeedia vahendite kodus kasutamisel pigem meelelahutuslikku otstarvet ja sooviksid nende kasutamise aega piirata. Seega oleks vaja uurida, kuidas suhtuvad lapsevanemad ekraanimeedia kasutamisse lasteaia õppetöös.

Teoreetiline ülevaade

Ekraanimeedia - Eesti õigekeelsussõnaraamatu (2013) järgi tähendab meedia massiteabevahendit või massisuhtlusvahendit. Ekraanimeedia all mõistetakse digitaalseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogilisi vahendeid ja nende sisu (Vinter, 2013). Ekraanimeedia vahenditena on nimetatud televiisorit ja arvutit (Shane & Albert, 2008) ning hilisemalt ka nutitelefoni ja tahvelarvutit (Lauricella et al., 2015).

Eelkoolialiste laste ekraaniaeg koosneb peamiselt televiisori vaatamisest, kuigi sisaldab ka arvuti kasutamist ning järjest enam ka nutiseadmete kasutamist (Bentley, Turner, & Jago, 2016). Singapuris läbi viidud uuringust selgub, et nutitelefoni, tahvelarvuti ja sülearvuti on kolm populaarsemat tehnoloogiaseadet, mida alla 7-aastased lapsed kasutavad (Ebbeck, Yim, Chan, & Goh, 2016). Peaaegu 40% Suurbritannias elavatest 6-7-aastastest lastest veedavad oma päevast rohkem kui tunni erinevaid ekraane vaadates (Jago et al. 2013). Ameerika Ühendriikides läbi viidud uurimusest selgub, et 63%-l alla 8-aastastest lastest on kodus olemas nutitelefoni ja 40%-l iPad või mõni muu tahvelarvuti (Rideout, 2013) ja Türgis läbi

viidud uuringust selgub, et 82%-l lastest on kodus olemas süle-või tahvelarvuti ja 74% lastevanematest omavad vähemalt ühte nutitelefoni (Genc, 2014). Verenikina ja Kervin (2011) leidsid, et kuigi lapsevanemate arvates on parim viis tehnoloogiat kasutada hariduslikul eesmärgil, et koolieelses eas laps saaks juurde teadmisi ja näiteks lugemise ja loendamise oskuseid, kaotasid lapsed haridusliku sisuga mängude vastu kiiremini huvi, sest nad tabasid kiiresti ära lahendused. Lapsed eelistasid mängu, mis võimaldasid neil kasutada kujutlusvõimet ning mängu luues soovisid nad siduda digitaalse mängu oma mänguga väljaspool ekraani. Uus digitaalne tehnoloogia on suurendanud õppimisvõimalusi (Zaranis, Kalogiannakis, & Papadakis, 2013), aga samas on nende kasutamine potentsiaalne riskiallikas. Digitaalse tehnoloogia kasutamine on efektiivne ainult siis, kui seda kasutada asjakohaselt (Preradović et al., 2016).

Mitmed haridusteadlased on oma uurimustes välja toonud ka ekraanimeedia kasutamise negatiivseid aspekte. Liigsel ekraaniajal on potentsiaalne negatiivne mõju lapse ja nooruki unele, füüsilisele aktiivsusele, sotsiaalsele ja kognitiivsele arengule (Brown, 2011; Rasul, 2016). Ülemäärane nutiseadmete kasutamine põhjustab ülekaalulisust ja rasvumist. Selle vältimiseks soovitatakse seada ajalised piirangud, kui kaua laps ekraane kasutada saab, näiteks 2-5-aastased lapsed võiksid ekraane kasutada vähem kui tund päevas (Preradović et al., 2016). Lapsevanemad on mures potentsiaalse negatiivse mõju pärast, mida tehnoloogia kasutamine nende laste tervisele, üldisele arengule ja õues mängimisele võib põhjustada (Marsh et al, 2015), näiteks on nad märganud, kuidas nende laste käitumine muutub peale mobiiltelefoni kasutamist, nad on aeglasemad ja omavad vähem energiat (Bentley et al., 2016). Poiste emad tunnevad, et mõned televiisori programmid ja arvutimängud võivad mõjutada nende last negatiivselt, julgustades halba käitumist või vägivalda (Bentley et al, 2016). Ebbecki jt (2016) uuringust selgus, et 55% lapsevanematest tundsid, et kõige suuremat ohtu kujutab nutiseadmete kasutamine nende laste vaimsele ja füüsilisele arengule. Lapsevanemad märkisid ära, et kõige rohkem kardetakse sõltuvust ning silmanägemise halvenemist.

Varasemad uurimused lastevanemate suhtumise kohta ekraanimeedia vahendite kasutamisse Järgnevas peatükis antakse erinevatele uurimustele tuginedes ülevaade, kui palju ekraaniaega saavad eelkooliealsed lapsed päevas ja kuidas lapsevanemad suhtuvad ekraanimeedia vahendite kasutamisse nii kodus kui koolieelses lasteasutuses.

Horvaatias läbi viidud uuringust selgus, et 3-7-aastaste laste vanemad usuvad, et digitaalne tehnoloogia parandab ja tõstab nende laste tehnoloogia alaseid teadmisi ja sellel on

positiivne mõju nende laste arengule. Uuringus selgus ka, et lapsevanemad toetavad meedia vahendite kasutamist lasteaias, sest arvasid, et lapsed peaksid saama väärtuslikke teadmisi digitaalse tehnoloogia kasutamise kohta (Preradović et al., 2016). 4-6-aastaste laste vanemad on hinnanud ka televiisorit heaks õppimise allikaks (Decker et al., 2012). Ka Kanadas läbi viidud uuringus pidasid 2,5-5-aastaste laste vanemad ekraanimeedia vahendeid heaks õppimise allikaks (He, Irwin, Bouck, Tucker, & Pollett, 2005). Austraalias läbi viidud uuringust selgus, et selles osalenud 3-5-aastaste laste vanematest 35% leidsid, et lapsed vajavad kodudes kokkupuudet tahvelarvutitega ning samas uuringus osalenud lapsevanematest 53% arvasid, et tahvelarvuteid peaks kasutama ka eelkoolides (Neumann, 2014).

Lapsevanemad on välja toonud, et kasutavad televiisorit ja teisi ekraanimeedia vahendeid lapsehoidjatena, et lapsed püsiksid paigal, kui lapsevanem teeb kodutöid (Bentley et al., 2016; Decker et al., 2012; He et al. 2005; Kabali et al., 2015; Vinter, 2013). Samuti on välja toodud, et meedia vahendeid antakse lastele ka siis, kui tahetakse, et nad magama jääksid või kui tahetakse lapsi premeerida hea käitumise eest. Kolmandik Ameerika Ühendriigis läbi viidud uuringus osalenud lastevanematest kinnitasid, et nende 3-5 aastased lapsed omavad televiisorit oma magamistoas ning peamiseks põhjenduseks sellele oli, et siis nad saavad ise omi saateid vaadata (Vandewater et al., 2007).

Austraalias läbi viidud uuringus selgus, et lapsevanemad toetavad laste arvuti kasutamist, kuigi on kehtestanud selleks limiidid, nii ajalise kui ka kasutamise sageduse nädalas (Hatzigianni & Margetts, 2014). Suurbritannia lapsevanemate seas läbi viidud uuringust selgus, et peamine ekraanimeedia vahend, mida 2-4-aastased lapsed kodudes kasutavad, on televiisor (Bentley et al., 2016). Tandon, Zhou, Lazano ja Christakis (2011) leidsid oma uurimuses, et eelkooliealiste laste ekraaniaeg ulatus argipäevadel nelja tunnini päevas, millest 3,6 tundi veedeti ekraani ees kodus ja 0,4 tundi lastehoius. Hollandis läbi viidud uuringust selgus, et nooremate laste ekraaniaeg kodudes oli vanemate lastega võrreldes väiksem. Selgus ka, et 4-7-aastased lapsed oskavad osavamalt arvutite ja tahvelarvutite ning telekamängudega toime tulla kui väiksemad, sest neil on isiklikud arvutid ja muud elektroonilised ekraanid, mida nad saavad kasutada. 2-3-aastased lapsed saavad kasutada küll tahvelarvutit ning vaadata ka televiisorit, kuid nende iseseisva ekraanimeedia tarbimise oskused on siiski vähesed (Nikken & Schols, 2015).

Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

On teada, et ekraanimeedia vahendid on lastele hõlpsasti kättesaadavad ja kodudes väga levinud. Samuti on teada, et koolieelse lasteasutuse õpetajad on ekraanimeedia vahendite kasutamise suhtes positiivselt meelestatud ning neid on hakatud üha enam ka lasteaedade õppetöös kasutama. Töö autor viib läbi uuringu, et teada saada, kuidas suhtuvad sellesse lapsevanemad.. Uurimuse eesmärgiks on välja selgitada, kuidas suhtuvad 3-5 ja 6-7 aastaste laste vanemad ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös ja kuidas see seostub lastevanemate üldise suhtumisega ekraanimeedia vahendite kasutamisse.

Teistes riikides läbiviidud uurimuste (Decker et al., 2012; He et al., 2005; Preradović et al., 2016) põhjal selgub, et lapsevanemad hindavad ekraanimeedia vahendeid headeks õppimise allikateks ning suhtuvad positiivselt ekraanimeedia kasutamisse lasteaias. Eesti kohta on lapsevanemate suhtumine teadmata. Sellest lähtudes püstitati esimeseks uurimisküsimuseks:

1. Kuidas lapsevanemad suhtuvad ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös?

Uuringutest (He et al., 2005; Neumann, 2014) selgub, et 2,5-5-aastaste laste vanemad peavad ekraanimeedia vahendeid headeks õppimise allikateks. Samas on uurimustest (Decker et al., 2012; Preradović et al., 2016) välja tulnud ka see, et 3-7-aastaste laste vanemad suhtuvad samuti positiivselt televiisori ja teiste tehnoloogiliste vahendite kasutamisse. Kuidas on aga olukord Eesti, kas lapsevanemate suhtumine on seotud laste vanusega? Et seda välja selgitada, püstitati teiseks uurimisküsimuseks:

2. Kuivõrd erineb 3-5-aastaste laste vanemate suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös 6-7-aastaste laste vanemate suhtumisest?

Kuuskmann (2011) on välja toonud, et lapsevanemad peavad ekraanimeedia vahendeid pigem meelelahutusallikateks ja ei hinda neid õppimise allikatena väga kõrgelt, pigem soovivad lapsevanemad laste ekraaniaega piirata ning nad tahaksid, et lapsed rohkem aega õues veedaks, mängiks ja joonistaks. Sellest lähtuvalt püstitatakse kolmandaks uurimisküsimuseks:

3. Kuidas on seotud lapsevanemate üldine suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse suhtumisega ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös?

Metoodika

Kuna töö autori eesmärgiks oli andmeid koguda võimalikult paljudelt inimestelt, et töö oleks Põlvamaa piires üldistatav, siis valiti uurimisviisiks kvantitatiivne uurimus. Kvantitatiivne

uurimust võimaldab uurimuse läbiviimiseks kasutada suurt valimit ning saadud tulemusi üldistada (Õunapuu, 2014).

Valim

Uurimustöö valim moodustati Põlvamaa lasteaedades käivate 3-7 aastaste laste vanematest. Kui peres oli mitu last vanuses 3-7 aastat, siis lapsevanem valis ühe lapse, kelle kohta ankeedi täitis. Keelatud ei olnud täita ankeet iga vanusegruppi jääva lapse kohta. Uurimuse läbiviimiseks kasutati klastervalimit. Selleks valiti Põlvamaa kodulehelt välja 7 lasteaeda, kuhu töö autor viis kokku 255 ankeeti, millest tagastati 155 ankeeti. Tagasi toodud ankeetidest sai uurimuse jaoks kasutada 146 ankeeti, kuna 9 ankeeti olid täidetud poolikult ning seetõttu ei saanud neid kasutada.

Vastajatest 132 (90%) olid naised ja 12 (8%) mehed ning 2 (1%) vastajat ei olnud oma sugu märkinud. Vastajate seas oli 39 (28%) 26-30-aastast, 37 (25%) 36-40-aastast, 35 (24%) 31-35-aastast, 26 (18%) 41-aastast või vanemat, 8 (5%) kuni 25 aastast ja 1 vastaja ei olnud oma vanust märkinud. Kõrgharidusega vastajaid oli 49 (34%), kutseharidusega 38 (26%), keskkharidusega 36 (25%), keskeriharidusega 13 (9%), põhiharidusega 8 (5%) ja 2 (1%) vastajat ei olnud oma haridustaset märkinud. Laste vanuseline jaotus, kelle kohta ankeeti täideti, on välja toodud tabelis 1.

Tabel 1. *Laste vanuseline jaotus, kelle kohta ankeeti täideti.*

Vanus	Arv	Protsent(%)
3-aastased	13	9
4-aastased	29	20
5-aastased	37	25
6-aastased	44	30
7-aastased	17	12
Vanus märkimata	6	4

Mõõtevahend

Andmete kogumiseks koostas töö autor ankeedi (Lisa 1), mis koosnes neljast osast. Ankeedi koostamisel võeti eeskujuks Raudsepa (2015) ja Strelnikovi (2016) koostatud ankeedid ning neid kohandati käesoleva uurimuse jaoks. Esimeses osas oli 8 suletud küsimust lapse kohta, kelle kohta ankeeti täideti. Teises osas kasutati lapsevanemate ekraanimeedia vahenditesse suhtumise välja selgitamiseks 5-pallilist Likert-tüüpi skaalat. See osa koosnes tabelist, kus oli 14 väidet. Nendest väidetest kuus väidet iseloomustasid positiivset suhtumist ja nende reliaablus oli $\alpha=0.787$. 8 väidet iseloomustasid negatiivset suhtumist ja nende reliaablus oli

$\alpha=0,785$. Kolmandas osas kasutati samuti Likert-tüüpi skaalat, et uurida välja lapsevanemate suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös. Selles osas oli kaks tabelit, ühes neist uuriti suhtumist, kui ekraanimeedia vahendeid õppetöös kasutab õpetaja ise, ning teises, kui ekraanimeedia vahendeid kasutavad lapsed. Mõlemas tabelis oli kaheksa väidet. Kokku oli selles osas 16 väidet, millest 10 iseloomustasid positiivset suhtumist ja nende reliaablus oli $\alpha=0.927$. Negatiivset suhtumist iseloomustavaid väiteid oli selles osas kuus ning nende reliaablus oli $\alpha=0.873$. Lisaks tabelitele oli selles osas ka üks suletud küsimus. Neljandas osas oli neli suletud küsimust vastaja taustaandmete kohta. Ankeedile vastamine oli anonüümne ning lapsevanemaid informeeriti uurimuse eesmärgist.

Ankeedi kvaliteedi tõstmiseks viidi läbi pilootuuring, mille käigus paluti viiel 3-7-aastase lapse vanemal ankeedile vastata. Pilootuuringus osalejatel paluti kommenteerida ankeeti ning paluti ka tagasisidet, kui palju aega neil kulus ankeedi täitmiseks. Ankeedis viidi läbi muudatused vastavalt pilootuuringu käigus saadud kommentaaridele. Ankeedile vastamiseks kulus 10-15 minutit, mis toodi välja ka ankeeti sissejuhatavas osas.

Protseduur

Ankeedi koostamisega alustati 2017. aasta detsembris. Pilootuuring viie lapsevanemaga viidi läbi 2018. aasta jaanuaris. Peale pilootuuringu läbiviimist kohandas töö autor ankeeti vastavalt pilootuuringust saadud kommentaaridele. Näiteks asendati tabeli ees olev lause „Järgmiste väidete puhul mõelge, et ekraanimeedia vahendeid kasutavad lapsed ise erinevates tegevustes“ lausega „Nende väidete puhul mõelge ka, et ekraanimeedia vahendid on erinevates tegevustes lastele kasutamiseks antud“ vastu. Muudatus tehti, sest piloteerimisel selgus, et eelnev lause tekitas segadust. Pärast ankeedi parandamist võttis töö autor ühendust lasteaedade direktoritega. Ühendust võeti jaanuari lõpus e-maili teel, et saada nõusolek ankeetide viimiseks lasteaeda. Direktoritele saadetud kirjas anti ka ülevaade, mis on uuringu eesmärk ning kinnitati, et küsimustik on täielikult anonüümne ja saadud vastuseid kasutatakse ainult antud uurimustöö raames. Kui nõusolek oli saadud, printis töö autor ankeedid välja ning viis need ise lasteaedadesse kohale, kus direktor ankeedid lasteaiasõpetajatele andis, et nad saaksid need oma rühma 3-7-aastaste laste vanematele jagada. Ankeetide lasteaeda viimisel lepiti ka kokku aeg, kunas ankeetidele järele tullakse. Lasteaedades ankeetide laiali jagamiseks, täitmiseks ja kokku korjamiseks jäi kaks nädalat. Üks lasteaed palus ajapikendust, kuna sel perioodil puudusid paljud lapsed haiguse tõttu lasteaiast. Viimased ankeedid sai töö autor tagasi veebruari lõpus.

Ankeetide vastused sisestati MS Excel programmi ning andmete töötlemiseks kasutati IBM SPSS Statistic programmi. Kolmandas blokis loodi lastevanemate suhtumise teada saamiseks koondtunnused nii positiivsetele kui negatiivsetele väidetele ja seda mõlema tabeli kohta eraldi. Koondtunnused on positiivsete ja negatiivsete üksikväidete vastuste aritmeetilised keskmised. Koondtunnuste võrdlemiseks kasutati paarisvalmi t-testi. 3-5-aastaste laste vanemate suhtumise võrdlemiseks 6-7-aastaste laste vanemate suhtumisega kasutati sõltumatu valimi t-testi. Selgitamaks välja lastevanemate üldise ekraanimeedia vahenditesse suhtumise ja õppetöös ekraanimeedia vahendite kasutamisse suhtumise vahelist seost, arvutati koondtunnuste vahel Pearsoni korrelatsioon

Tulemused

Ankeedile vastanud lapsevanemate vastustest tuli välja, et kõige sagedasem ekraanimeedia vahend, mida lapsed kodudes kasutavad, on televiisor (79%). Tabelis 2 on välja toodud, kui palju kasutavad lapsed ekraanimeedia vahendeid kodus argipäevadel.

Tabel 2. *Laste ekraanimeedia kasutamise sagedus argipäeviti.*

Sagedus	Vastajate arv	Protsendiline jaotus (%)
Ei kasuta üldse	1	1
Kuni 30 minutit päevas	19	13
Kuni 1 tund päevas	30	20
Kuni 2 tundi päevas	66	45
Kuni 3 tundi päevas	23	16
Rohkem kui 3 tundi päevas	7	5

Tabelis 3 on välja toodud, kui palju kasutavad lapsed ekraanimeedia vahendeid kodus nädalavahetusel.

Tabel 3. *Laste ekraanimeedia kasutamise sagedus nädalavahetusel*

Sagedus	Vastajate arv	Protsendiline jaotus (%)
Ei kasuta üldse	2	1
Kuni 30 minutit päevas	8	6
Kui 1 tund päevas	18	12
Kuni 2 tundi päevas	30	20
Kuni 3 tundi päevas	52	36
Rohkem kui 3 tundi päevas	36	25

Kuidas lapsevanemad suhtuvad ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös?

Lastevanemate arvamused ekraanimeedia vahendite kasutamise sageduse kohta koolieelse lasteasutuse õppetöös on välja toodud tabelis 4.

Tabel 4. *Lastevanemate arvamused ekraanimeedia kasutamise sageduse kohta*

Sagedus	Vastajate arv	Protsendiline jaotus (%)
Kord nädalas	53	36
2-3 korda nädalas	31	21
2-3 korda kuus	22	15
Kord kuus	17	12
Igapäevaselt	14	10
Ei peaks üldse	2	1

Ankeedis hindasid lapsevanemad oma suhtumist, vastates positiivsetele ja negatiivsetele väidetele 5-pallilisel Likert-tüüpi skaalal. Nende vastuste põhjal koostati positiivsete ja negatiivsete väidete koondtunnused. Tabelis 5 on välja toodud nende koondtunnuste kirjeldav statistika.

Tabel 5. *Positiivsete ja negatiivsete väidete koondtunnuste kirjeldav statistika*

Tunnus	min	max	M	SD
Positiivsete väidete koondtunnus, kui seadet kasutab õpetaja	1	5	2,95	0,826
Negatiivsete väidete koondtunnus, kui seadet kasutab õpetaja	1	5	2,83	0,877
Positiivsete väidete koondtunnus, kui seadet kasutab laps	1	5	2,88	0,822
Negatiivsete väidete koondtunnus, kui seadet kasutab laps	1	5	2,93	0,881

Märkused: M = aritmeetiline keskmine viie pallilisel skaalal, SD = standarthälve

Koondtunnuste võrdlemiseks kasutati paarisvalimi t-testi. Võrreldes lapsevanemate positiivset suhtumist ja negatiivset suhtumist ekraanimeedia kasutamisse, kui seadet kasutab tegevustes õpetaja, ei ilmnunud statistiliselt olulist erinevust ($t=0,920$, $p>0,05$). Statistiliselt olulist erinevust ei ilmnunud ka võrreldes lapsevanemate positiivset suhtumist ja negatiivset suhtumist ekraanimeedia kasutamisse, kui ekraanimeedia vahendeid kasutavad tegevustes lapsed ($t=-0,419$, $p>0,05$). Lapsevanemate positiivne suhtumine ekraanimeedia kasutamisse, kui kasutajaks on õpetaja, on statistiliselt oluliselt kõrgem võrreldes positiivse suhtumisega, kui kasutajaks on laps ($t=2,232$, $p<0,05$). Kui ekraanimeedia vahendite kasutajaks on laps, on

lapsevanemate negatiivne suhtumine statistiliselt oluliselt kõrgem võrreldes negatiivse suhtumisega, kui kasutajaks on õpetaja ($t=-2,607$, $p<0,05$). Seega on lapsevanemad positiivsemalt meelestatud, kui ekraanimeedia vahendeid kasutab õpetaja, ja nähakse enam negatiivseid külgi, kui ekraanimeedia vahendeid kasutab laps.

Kuivõrd erineb 3-5-aastaste laste vanemate suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös 6-7-aastaste laste vanemate suhtumisest?

Ankeetide vastuste põhjal jagati vastused kahte vanusegruppi, 3-5-aastaste laste vanusegrupp ja 6-7-aastaste laste vanusegrupp. Mõlema vanusegrupi vastustest loodi uued koondtunnused positiivsete ja negatiivsete väidete kohta. Tabelis 6 on välja toodud nende koondtunnuste kirjeldav statistika vanusegruppides 3-5-aastased ja 6-7-aastased.

Tabel 6. *Positiivsete ja negatiivsete tunnuste koondtunnuste kirjeldav statistika vanusgruppides.*

Tunnus	Vanus	Vastajate arv	M	SD
Positiivsete väidete koondtunnus, kui seadet kasutab õpetaja	3-5-aastased	79	2,81	0,835
	6-7-aastased	61	3,09	0,772
Negatiivsete väidete koondtunnus, kui seadet kasutab õpetaja	3-5-aastased	79	2,87	0,962
	6-7-aastased	61	2,80	0,797
Positiivsete väidete koondtunnus, kui seadet kasutab laps	3-5-aastased	79	2,72	0,807
	6-7-aastased	61	3,02	0,780
Negatiivsete väidete koondtunnus, kui seadet kasutab laps	3-5-aastased	79	3,00	0,933
	6-7-aastased	61	2,86	0,842

Märkused: M = aritmeetiline keskmine, SD = standardhälve

Lapsevanemate suhtumise võrdlemiseks vanusegruppides kasutati sõltumatu valimi t-testi, millest selgus, et statistiliselt oluline erinevus tuli välja kahe koondtunnuse puhul (tabel 7).

Tabel 7. *Lastevanemate suhtumise erinevus.*

Tunnus	t	p
Positiivsete väidete koondtunnus, kui seadet kasutab õpetaja	-2,016	0,046
Negatiivsete väidete koondtunnus, kui seadet kasutab õpetaja	0,457	0,648
Positiivsete väidete koondtunnus, kui seadet kasutab laps	-2,223	0,028
Negatiivsete väidete koondtunnus, kui seadet kasutab laps	0,956	0,339

Märkused: t = statistik, p = statistiline olulisus

Selgus, et lapsevanemate suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse, kui seadet kasutab õpetaja, on positiivsem 6-7-aastaste laste vanematel võrreldes 3-5-aastaste laste vanemate suhtumisega. Samuti tuli välja ka, et 6-7-aastaste laste vanemad on positiivsema suhtumisega

ka siis, kui ekraanimeedia vahendeid kasutavad lapsed. Negatiivse suhtumise kohta, kui ekraanimeedia seadet kasutab õpetaja, ei ilmnenud statistilist erinevust 3-5-aastaste ja 6-7-aastaste laste vanemate suhtumises. Statistilist erinevust ei ilmnenud 3-5-aastaste ja 6-7-aastaste laste vanemate seas ka negatiivse suhtumise osas, siis kui ekraanimeedia vahendit kasutab laps.

Kuidas on seotud lapsevanemate üldine suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse suhtumisega ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös?

Et leida, kuidas on seotud lastevanemate suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös ja nende üldine suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse, arvutati nende koondtunnuste vahel Pearsoni korrelatsioon. Tabelis 8 on välja toodud seosed lastevanemate üldise suhtumise ekraanimeedia vahendite kasutamisse ja suhtumise ekraanimeedia kasutamisse lasteaia vahel.

Tabel 8. Seosed lastevanemate üldise suhtumise ekraanimeedia vahendite kasutamisse ja suhtumise ekraanimeedia kasutamisse lasteaia vahel.

	Üldise suhtumise positiivsete väidete koondtunnus	Üldise suhtumise negatiivsete väidete koondtunnus
Positiivsete väidete koondtunnus, kui seadet kasutab õpetaja	0,424**	-0,167*
Negatiivsete väidete koondtunnus, kui seadet kasutab õpetaja	-0,272**	0,352**
Positiivsete väidete koondtunnus, kui seadet kasutab laps	0,407**	-0,216**
Negatiivsete väidete koondtunnus, kui seadet kasutab laps	-0,22**	0,356**

** $p < 0,01$, * $p < 0,05$

Leiti, et keskmise tugevusega seoses on omavahel lapsevanemate positiivne suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse lasteaia, kui seadet kasutab õpetaja, ja lapsevanemate üldine ekraanimeedia vahendite kasutamise positiivne suhtumine. Keskmise tugevusega seos leiti ka selle vahel, kui lapsevanem suhtub positiivselt laste ekraanimeedia vahendite kasutamisse lasteaia ja selle vahel, kui lapsevanem suhtub üldiselt ekraanimeedia vahendite kasutamisse positiivselt. Kuna mõlemal on korrelatsiooni kordaja positiivne, siis on tegemist samasuunaliste seostega, ehk kui lapsevanemate üldine suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse on positiivne, siis on nende suhtumine positiivne ka ekraanimeedia vahendite kasutamisse lasteaia õppetöös.

Nõrk seos oli lapsevanemate üldise negatiivse suhtumise ekraanimeedia vahendite kasutamisse ja lapsevanemate negatiivse suhtumise ekraanimeedia vahendite kasutamisse vahel, kui seadet kasutab õpetaja. Nõrk seos leiti ka lapsevanemate üldise negatiivse suhtumise ja lapsevanemate negatiivse suhtumise vahel, kui seadet kasutab lasteaias laps ($r=0,356$). Ka siin on tegemist samasuunalise seosega, ehk kui lapsevanemate üldine suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse on negatiivne, on see negatiivne ka ekraanimeedia vahendite kasutamisse lasteaias.

Lapsevanemate üldise negatiivse suhtumise ja lapsevanemate positiivse suhtumise vahel, kui seadet kasutab õpetaja, on väga nõrk seos. Natuke tugevam, kuid siiski nõrk seos on lapsevanemate üldise positiivse suhtumise ja lapsevanemate negatiivse suhtumise, kui seadet kasutab õpetaja, vahel. Kuna korrelatsiooni kordaja on negatiivne, on tegu erisuunaliste seostega ehk kui lapsevanemate suhtumine ekraanimeedia kasutamisse, kui seadet kasutab õpetaja, on positiivne, siis omavad nad vähem negatiivset suhtumist ekraanimeedia üldisesse kasutamisesse. Või kui lapsevanemate suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse lasteaias, kui seadet kasutab õpetaja, on negatiivne, omavad nad vähem positiivset suhtumist üldise kasutamise suhtes.

Nõrk seos leiti lapsevanemate negatiivse suhtumise ekraanimeedia kasutamisse, kui seadet kasutab laps, ja üldise positiivse suhtumise vahel. Lapsevanemate positiivse suhtumise ekraanimeedia kasutamisse, kui seadet kasutab laps, ja üldise negatiivse suhtumise vahel ekraanimeedia vahendite kasutamisse vahel leiti samuti nõrk seos. Ka siin on tegemist erisuunaliste seostega, ehk kui lapsevanem omab positiivset suhtumise ekraanimeedia kasutamisse lasteaias, kui seadet kasutab laps, siis omab ta vähem üldist negatiivset suhtumist. Või kui lapsevanemal on negatiivne suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse lasteaias, kui seadet kasutab laps, siis omab ta vähem positiivset suhtumist ekraanimeedia vahendite üldisesse kasutamisse.

Arutelu

Uurimuse eesmärgiks oli välja selgitada, kuidas suhtuvad 3-5- ja 6-7- aastaste laste vanemad ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös ja kuidas see seostub lastevanemate üldise suhtumisega ekraanimeedia vahendite kasutamisse.

Esimese uurimisküsimusega soovis töö autor teada saada, kuidas lapsevanemad suhtuvad ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelses lasteasutuses. Selgus, et 94% uuringus osalenud lapsevanematest arvasid, et lasteaias võiks kasutada ekraanimeedia

vahendeid ja nendest vanematest 42% arvasid, et kasutada võiks neid vahendeid lasteaia õppetöös kord nädalas. Sarnasele tulemusele on jõudnud Preradović jt (2016), kelle läbi viidud uuringust samuti selgus, et valdav enamus lapsevanemaid soovisid, et lasteaia kasutataks ja õpetataks lapsi kasutama digitaalset tehnoloogiat. Neist erinevatele tulemustele jõudis Neumann (2014), kelle uuringust selgus, et vaid napilt üle poole ehk 53% vanematest pidasid tahvelarvuti kasutamist lasteaia vajalikuks. Osaliselt võib seda erinevust põhjendada sellega, et Neumanni uuringus osalesid mõnevõrra nooremate laste vanemad.

Lapsevanemate positiivse ja negatiivse suhtumise vahel, kui seadet kasutab õppetegevuste ajal laps, ei ilmnenud suhtumiste vahel erinevust. Erinevust positiivse ja negatiivse suhtumise vahel ei ilmnenud ka siis, kui ekraanimeedia vahendeid kasutab tegevustes lastega õpetaja. Küll aga selgus, et lapsevanemad on positiivsemalt meelestatud ekraanimeedia vahendite kasutamisse lasteaia, kui seadet kasutab tegevuste läbiviimisel õpetaja ning negatiivsemalt, kui ekraanimeedia vahendit kasutab tegevustes laps. Kuigi varasematest uuringutest (He et al., 2005; Preradović et al., 2016) on välja tulnud, et lapsevanemad soovivad, et nende lapsed kasutaksid ekraanimeedia vahendeid koolieelses lasteasutuses ja nende suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse lasteaia on positiivne. Antud töö tulemused nii positiivset suhtumist ei kinnita.

Teise uurimisküsimusega sooviti teada, kas 3-5-aastaste laste vanemate suhtumine ekraanimeedia kasutamisse lasteaia õppetöös erineb 6-7-aastaste laste vanemate suhtumisest. Uuringus osalenud 6-7-aastaste laste vanemad olid positiivsemalt meelestatud ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös, kui 3-5-aastaste laste vanemad. Ja seda nii siis, kui seadet kasutab õppetegevuste läbiviimisel õpetaja, kui ka siis, kui seadme kasutajaks õppetegevustes on laps ise. Lapsevanemate negatiivse suhtumise osas ei ilmnenud erinevust 3-5-aastaste ja 6-7-aastaste laste vanemate seas. Ka Preradović jt (2016) on leidnud, et lapsevanemate suhtumine laste ekraanimeedia vahendite kasutamisse muutus vanuse kasvades positiivsemaks, kuigi sellest uurimusest tuli välja ka see, et näiteks 2-aastaste laste vanemate negatiivne suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse on samuti suurem, kui 6-aastaste laste vanematel.

Kolmanda uurimisküsimusega soovis töö autor teada, kuivõrd on lastevanemate üldine suhtumine ekraanimeediavahendite kasutamisse seotud lastevanemate suhtumisega ekraanimeedia kasutamisse koolieelses lasteasutuses. Leiti, et lapsevanemate üldine suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse on seotud lapsevanemate suhtumisega ekraanimeedia kasutamisse lasteaia õppetöös. Kuuskmann (2011) on leidnud, et lapsevanemad ei pea ekraanimeedia vahendeid headeks õppimise allikateks, vaid näevad neid

pigem meelelahutusallikatena ja soovivad laste ekraanimeedia aega piirata ja suunata neid rohkem õue värskesse õhtu kätte. Sellest võiks järeldada, et isegi kui lastevanemate üldine suhtumine on positiivne, siis suhtumine nende kasutusse lasteaia on pigem negatiivne kuna lapsevanemad ei näe neis vahendites hariduslikku eesmärki ja soovivad, et lapsed käiksid lasteaia õues ja mängiksid. Antud tööst selgub aga, et kui lastevanemate üldine suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse on positiivne, siis on suhtumine positiivne ka ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelses lasteasutuse õppetöös. Seda nii siis, kui seadet kasutab õppetöö läbiviimiseks õpetaja, kui ka siis, kui seadet kasutab õppetöö ajal laps. Kui lapsevanemate üldine suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse on negatiivne, on see negatiivne ka ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös. Ja seda samuti nii siis, kui seadet kasutab õppetegevuste läbiviimiseks õpetaja, kui ka siis, kui seadet kasutab õppetegevuse ajal laps. Seega võib järeldada, et lapsevanemate suhtumine on pigem seotud nende üldiste kasvatuslike tõekspidamistega kui sellega, milles nad näevad ekraanimeedia vahendite eesmärke.

Kokkuvõttes võib öelda, et töö eesmärk, milleks oli välja selgitada, kuidas suhtuvad 3-5 ja 6-7 aastaste laste vanemad ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös ja kuidas see seostub lastevanemate üldise suhtumisega ekraanimeedia vahendite kasutamisse sai täidetud.

Töö piirangud

Piiranguna võib välja tuua selle, et töö ei ole Eesti piires üldistav, sest valimisse kuulusid vaid Põlvamaa 3-7-aastaste laste vanemad. Teiseks piiranguks võib pidada ka teoreetilise materjali vähesust lasteaiaaeglaste laste kohta, mille tõttu oli antud uurimuse tulemusi keeruline võrrelda varem läbiviidud uuringute tulemustega.

Rakendatavus

Uurimusest selgus, et lapsevanemate suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse lasteaia on pigem positiivne, kuigi lapsevanemad eelistavad, et seadmeid kasutaksid õppetegevustes õpetajad, mitte lapsed ise. Kuna teema on hetkel väga aktuaalne ning ekraanimeedia vahendeid kasutakse järjest enam ka koolieelse lasteasutuse õppetöös, siis võiks antud tööst olla kasu lasteasutustele oma õppetöö planeerimisel ja ekraanimeedia vahendite integreerimisel õppetegevustesse.

Tänuõnad

Töö autor tänab kõiki lasteaedade direktoreid, kes olid lahkelt nõus ankeedid rühmadesse laiali jagama. Samuti tänab töö autor kõiki lapsevanemaid, kes ankeedile vastasid, tänu millele antud uurimus sai valmida ning töö autor soovib tänada ka perekonda ja sõpru kannatlikkuse, toe ja abi eest.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrekselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kasutatud kirjandus

- Bentley, G. F., Turner, K. M., & Jago, R. (2016). Mothers' views of their preschool child's screen-viewing behaviour: a qualitative study. *BMC Public Health*, 16(1), 718.
- Brown, A. (2011). Media Use by Children Younger Than 2 Years. *Pediatrics*, 128(5), 1040-1045.
- De Decker, E., De Craemer, M., De Bourdeaudhuij, I., Wijndaele, K., Duvinage, K., Koletzko, B., Grammatikaki, E., Iotova, V., Usheva, N., Fernandez-Alvira, J.M., & Zych, K. (2012). Influencing factors of screen time in preschool children: an exploration of parents' perceptions through focus groups in six European countries. *Obesity reviews*, 13(s1), 75-84.
- Ebbeck, M., Yim, H. Y. B., Chan, Y., & Goh, M. (2016). Singaporean parents' views of their young children's access and use of technological devices. *Early Childhood Education Journal*, 44(2), 127-134
- Genc, Z. (2014). Parents' perceptions about the mobile technology use of preschool aged children. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 146, 55-60.
- Hatzigianni, M., & Margetts, K. (2014). Parents' beliefs and evaluations of young children's computer use. *Australasian Journal of Early Childhood*, 39(4), 114.
- He, M., Irwin, J. D., Bouck, L. M. S., Tucker, P., & Pollett, G. L. (2005). Screen-Viewing Behaviors Among Preschoolers. *American journal of preventive medicine*, 29(2), 120-125.
- Jago, R., Sebire, S. J., Lucas, P. J., Turner, K. M., Bentley, G. F., Goodred, J. K., Stewart Brown, S., & Fox, K. R. (2013). Parental modelling, media equipment and screen viewing among young children: cross-sectional study. *BMJ open*, 3(4).
- Jurask, K. (2013). *Arvuti kasutamise lasteaias õppeprotsessis võrumaa lasteaias näitel*. Külalastatud aadressil <https://meediakasvatusest.files.wordpress.com/2015/09/ah2013juraskkristi.pdf>.
- Kabali, H. K., Irigoyen, M. M., Nunez-Davis, R., Budacki, J. G., Mohanty, S. H., Leister, K. P., & Bonner, R. L. (2015). Exposure and use of mobile media devices by young children. *Pediatrics*, 136(6), 1044-1050.
- Keefe-Cooperman, K. (2016). Preschooler Digital Usage and Visual Spatial Performance: Implications for the Classroom. *NHSA Dialog*, 18(4).

- Kuuskmann, K. (2011). *Lapsevanemate strateegiad kuni 4-aastaste laste ekraanimeediatarbimise suunamisel*. Külastatud aadressil http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/18018/kuuskmann_kristi.pdf.
- Lauricella, A. R., Wartella, E., & Rideout, V. J. (2015). Young children's screen time: The complex role of parent and child factors. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 36, 11-17.
- Marsh, J., Plowman, L., Yamada-Rice, D., Bishop, J. C., Lahmar, J., Scott, F., Davenport, A., Davis, S., French, K., Piras, M. and Thornhill, S & Thornhill, S. (2015). Exploring play and creativity in pre-schoolers' use of apps: Final project report. TAP: Technology and Play. Külastatud aadressil http://www.techandplay.org/TAP_Final%20Report.pdf.
- Neumann, M. M. (2014). An examination of touch screen tablets and emergent literacy in Australian pre-school children. *Australian Journal of Education*, 58(2), 109-122.
- Nikken, P., & Schols, M. (2015). How and why parents guide the media use of young children. *Journal of child and family studies*, 24(11), 3423-3435.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants part 1. *On the horizon*, 9(5), 1-6.
- Preradović, N. M., Lešin, G., & Šagud, M. (2016). Investigating Parents' Attitudes towards Digital Technology Use in Early Childhood: A Case Study from Croatia. *Informatics in Education-An International Journal*, 15(1), 127-146.
- Purdy, E. R. (2017). Children and Technology. *Research Starters: Sociology*,
- Pörk, M. (2017). *6-7-aastaste laste õpetajate hinnangud digivahendite kasutamisele õppevaldkonnas Keel ja kõne Harjumaa lasteaegade näitel*. Külastatud aadressil http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/57399/pork_mairi_ma.pdf.
- Rasul, C. H. (2016). Health impact of screen time. *Bangladesh Medical Journal Khulna*, 48(1-2), 1-2.
- Raudsepp, G. (2015). *5-6-aastaste laste õpetajate ekraanimeedia alased hoiakud ja hinnangud ekraanimeedia kasutamisele Jõgeva ja Tartu maakonna lasteaegade näitel*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Rideout, V. (2013). Zero to eight: children's media use in America 2013: a Common Sense Media research study. Common Sense Media. Külastatud aadressil <https://www.common sense media.org/research/zero-to-eight-childrens-media-use-in-america-2013>.

- Shane, H. C., & Albert, P. D. (2008). Electronic screen media for persons with autism spectrum disorders: Results of a survey. *Journal of autism and developmental disorders*, 38(8), 1499-1508.
- Strelnikov, A. (2016). *Nutivahendite kasutamine 4-7 aastaste laste seas lapsevanemate hinnangute põhjal ning nende suhtumine ja reeglid nutivahendite kasutamises ühe valla lasteaegade näitel*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Zaranis, N., Kalogiannakis, M., & Papadakis, S. (2013). Using mobile devices for teaching realistic mathematics in kindergarten education. *Creative Education*, 4(7), 1.
- Tandon, P. S., Zhou, C., Lozano, P., & Christakis, D. A. (2011). Preschoolers' total daily screen time at home and by type of child care. *The Journal of pediatrics*, 158(2), 297-300.
- Vandewater, E. A., Rideout, V. J., Wartella, E. A., Huang, X., Lee, J. H., & Shim, M. S. (2007). Digital childhood: electronic media and technology use among infants, toddlers, and preschoolers. *Pediatrics*, 119(5), e1006-e1015.
- Verenikina, I., & Kervin, L. (2011). iPads, digital play and pre-schoolers. *He Kupu*, 2(5), 419
- Vinter, K. (2013). *Digitaalse ekraanimeedia tarbimine 5-7-aastaste laste seas ja selle sotsiaalne vahendamine Eestis*. *Pedagoogiline vaatekoht*. Külastatud aadressil https://sisu.ut.ee/sites/default/files/genire/files/k._vinter_doktoritoo_2013.pdf.
- Vinter, K. & Nevski, E. (2012). *Infotehnoloogia ja lasteaiaõpetajate toimetulek*. Külastatud aadressil https://issuu.com/medila/docs/lasteaia_haridustehnoloog.
- Vinter, K., Siibak, A., & Kruuse, K. (2010). Meedia mõjud ja meediakasvatus eelkoolieas. *Media effects and media education in pre-school age*'), *Haridus (Education)*, 4, 11-17.
- Vittrup, B., Snider, S., Rose, K. K., & Rippey, J. (2016). Parental perceptions of the role of media and technology in their young children's lives. *Journal of Early Childhood Research*, 14(1), 43-54.
- Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu: Tartu Ülikool.

Lisa 1. Ankeet

Lugupeetud lapsevanemad!

Ekraanimeedia vahendid on tänapäeval muutunud üheks meie elu lahutamatuks osaks, millega puutuvad lapsed kokku juba koolieelses eas. Järjest enam on hakatud neid vahendeid kasutama ka lasteaedades ja nüüd ma soovingi teada, kuidas lapsevanemad ekraanimeedia kasutamisse lasteaedades suhtuvad ja mida sellest arvavad. Siinkohal palungi ma Teie abi. Kui Teil on 3-7-aastane lasteaias käiv laps, siis palun vastake allolevatele küsimustele. Kui Teil on mitu sellises vanuses lasteaias käivat last, siis valige neist üks, kelle kohta küsimustikku täidate. Küsimustiku täitmiseks kulub umbes 10-15 minutit. Küsimustik on anonüümne ning saadud vastuseid kasutatakse ainult käesoleva uurimustöö raames. Täidetud küsimustik tagastage palun rühmaõpetajale. Toon siinkohal välja ka selle, et ekraanimeedia vahendite all mõeldakse nutitelefoni, tahvelarvutit, televiisorit ja sülearvutit/lauaarvutit.

Ette tänades,

Eve-Liis Oja (eveliis.oja@gmail.com)

Tartu Ülikooli Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava tudeng

I osa. Andmed lapse kohta

1. Eelkooliealise lapse vanus (kui eelkooliealisi lapsi on mitu, siis vali üks, kelle kohta ankeeti täidate)
2. Täidan ankeeti poisi / tüdruku kohta
3. Peres kasvavad teised lapsed (palun kirjutage lapse sugu ja vanus)
.....
4. Milliseid ekraanimeedia vahendeid Teie laps kodus kasutab (tehke ristike sobiva/sobivate variantide ette?)
.....Televiisor
.....Tahvelarvuti
.....Lauaarvuti/sülearvuti
.....Nutitelefon
5. Kui palju keskmiselt kasutab teie eelkooliealine laps kodus olles argipäeviti ekraanimeedia vahendeid? (tehke ristike sobiva variandi ette?)
.....ei kasuta üldse
.....kuni 30 minutit päevas
.....kuni 1 tund päevas

-kuni 2 tundi päevas
-kuni 3 tundi päevas
-rohkem kui 3 tundi päevas

6. Kui palju keskmiselt kasutab teie eelkooliealine laps kodus olles nädalavahetusel ekraanimeedia vahendeid?

-ei kasuta üldse
-kuni 30 minutit päevas
-kuni 1 tund päevas
-kuni 2 tundi päevas
-kuni 3 tundi päevas
-rohkem kui 3 tundi päevas

7. Millist ekraanimeedia vahendit kasutab Teie laps kodus kõige rohkem (tehke ristike sobiva variandi ette)?

-Televiisor
-Tahvelarvuti
-Lauaarvuti/sülearvuti
-Nutitelefon

II osa. Lastevanemate üldine suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse.

Järgmistele väidetele vastamisel mõelge ekraanimeedia vahendite kasutamisse üldiselt, nii lasteaias kui kodus. Tõmba sobivaimale variandile ring ümber, kui **1- ei nõustu üldse, 2- pigem ei nõustu, 3- mõneti nõustun, mõneti mitte, 4- pigem nõustun ning 5- nõustun täielikult.**

Ekraanimeedia vahendite kasutamine avardab lapse silmaringi	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine tekitab lapses sõltuvust	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine tekitab lapses huvi võõrkeelte vastu	1	2	3	4	5

Ekraanimeedia vahendite kasutamine põhjustab lapsel agressiivset käitumist	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine pärsib lapse loovust	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine rikastab lapse sõnavara	1	2	3	4	5
Laps peaks kasutama ekraanimeedia vahendeid ainult täiskasvanu juuresolekul	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine mõjub lapse füüsilisele arengule halvasti	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine mõjub halvasti lapse suhtlemisoskusele teiste lastega	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine soodustab lapsel võõrkeele õppimist	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine arendab lapse silma-käe koostööd	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine aitab last kooliks ette valmistada	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine mõjub halvasti lapse silmanägemisele	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine tekitab lapsel tähelepanuhäireid	1	2	3	4	5

III osa. Lapsevanemate suhtumine ekraanimeedia kasutamisse lasteaias.

Järgmistele väidetele vastamisel mõelge oma lapse ja tema lasteaiarühma peale. Nende väidete puhul mõelge ka, et ekraanimeedia vahendeid **kastutavad õpetajad** erinevate tegevuste läbi viimiseks lastega. Tõmba sobivaimale variandile ring ümber, **kui 1- ei nõustu üldse, 2- pigem ei nõustu, 3- mõneti nõustun, mõneti mitte, 4- pigem nõustun ning 5- nõustun täielikult.**

Ekraanimeedia vahendite kasutamine lasteaias õppetöös mitmekesistab lasteaias läbiviidavaid tegevusi	1	2	3	4	5
--	---	---	---	---	---

Ekraanimeedia vahendite kasutamine lasteaia õppetöös motiveerib lapsi rohkem kaasa töötama	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine lasteaia õppetöös arendab laste koos töötamise oskust.	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine lasteaia õppetöös põhjustab lastel keskendumisraskusi	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine lasteaia õppetöös viitab õpetaja mugavusele	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine lasteaia õppetöös on vajalik, kuna tänu sellele oskab laps kooli minnes neid vahendeid juba kasutada	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine lasteaia õppetöös aitab lastel lasteaias omavahel rohkem suhelda	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine lasteaia õppetöös ei ole vajalik, kuna laps kasutab kodus neid vahendeid niigi	1	2	3	4	5

Järgmistele väidetele vastamisel mõelge oma lapse ja tema lasteaiarühma peale. Nende väidete puhul mõelge ka, et ekraanimeedia vahendid on erinevates **tegevustes lastele kasutamiseks** antud. Tõmba sobivaimale variandile ring ümber, kui **1- ei nõustu üldse, 2- pigem ei nõustu, 3- mõneti nõustun, mõneti mitte, 4- pigem nõustun ning 5- nõustun täielikult.**

Ekraanimeedia vahendite kasutamine lasteaia õppetöös mitmekesistab lasteaias läbiviidavaid tegevusi	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine lasteaia õppetöös motiveerib lapsi rohkem kaasa töötama	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine lasteaia õppetöös arendab laste koos töötamise oskust rühmas	1	2	3	4	5

Ekraanimeedia vahendite kasutamine lasteaia õppetöös põhjustab lastel keskendumiseraskusi	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine lasteaia õppetöös viitab õpetaja mugavusele	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine lasteaia õppetöös on vajalik, kuna tänu sellele oskab laps kooli minnes neid vahendeid juba kasutada	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine lasteaia õppetöös aitab lastel lasteaias omavahel rohkem suhelda	1	2	3	4	5
Ekraanimeedia vahendite kasutamine lasteaia õppetöös ei ole vajalik, kuna laps kasutab kodus neid vahendeid niigi	1	2	3	4	5

Kui sageli peaks Teie arvates koolieelse lasteasutuse õppetöös ekraanimeedia vahendeid kasutama? (tee ristike sobiva variandi ette)

.....igapäevaselt

.....2-3 korda nädalas

.....kord nädalas

.....2-3 korda kuus

..... kord kuus

.....ei peaks üldse

.....muu (täpsusta sagedus).....

IV osa. Vastaja taustaandmed

8. Sugu : M N

9. Haridustase:

.....põhiharidus

.....keskharidus

.....kutseharidus

.....kõrgharidus

10. Vanus:

-Kuni 25
-26-30
-31-35
-36-40
-41 või vanem

11. Millised ekraanimeedia vahendid on Teil kodus olemas (kirjutage variandi ette number, mitu antud vahendit Teil kodus on)?

-Televiisor
-Tahvelarvuti
-Lauaarvuti/sülearvuti
-Nutitelefon

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Eve-Liis Oja (21.06.1990)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „3-7-aastaste laste vanemate suhtumine ekraanimeedia vahendite kasutamisse koolieelse lasteasutuse õppetöös Põlvamaal“, mille juhendajaks on Piret Luik,

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni; 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 22.05.2018